

kun i noterne, hvor der i øvrigt indimellem refereres utilstrækkeligt til diskussioner, der nu er ført videre end i Knud Fabricius' tid. Fabricius' bekendte eksempel på administrationens langsommelighed i adelsvældens sidste dage, nemlig at de adelige sekretærer i 1652 var 4 år bagud med at indføre de udgående breve i brevbøgerne og i 1658 6 år bagud, fremføres fortsat (s. 39). De væsentlige korrektioner, som Johan Jørgensen i 1966 i Arkiv fremsatte har HBC åbenbart ikke fundet anledning til at inddrage. Jørgensen mener tværtimod, at det var øverste sekretær Erik Krag's indsats at have fået forbedret administrationen i Kancelliet. Et suk og et par mere sure bemærkninger skal ikke forklejne den indsats, der her er gjort. Vi har fået et vægtigt arbejdsredskab for hånden, som nok skal gøre sin nytte i det fortsatte arbejde med specielt dansk erhvervs politik, men også på en række af de tilgrænsende områder.

John T. Lauridsen

Torsten Burgman: *Nils Hyltenius-Silfverskiöld*. Professor och akademirektor i Lund. Hans dagbok från Malmö belägring 1676. (Studentlitteratur, Lund, 1989. Distribution: Almqvist & Wiksell International, Stockholm). 134 s., ill., 167 SEK.

Burgmans egentlige felt er 20. århundredes historie, han disputerede i 1965 med en afhandling om Sveriges holdning til den russisk-japanske krig 1904-05. Det foreliggende lille arbejde er hans hidtil eneste afstikker til 1600-tallets historie, og bogens tilblivelse har utvivlsomt først og fremmest familiemæssige årsager. Forfatterens mor moder var nemlig født Silfverskiöld.

Dette hensyn har sat sit tydelige præg på arbejdet, som er et forsøg på at sam-

menstykke en biografi om den stadig levende adelige slægt Silfverskiölds stamfader, den relativt ukendte juraprofessor Nils Hyltenius (1635-1702), som i 1686 blev adlet under navnet Silfverskiöld.

Ved at vende sten på sten i såvel svenske som danske arkiver er forehavendet lykkedes, for så vidt som forfatteren på grundlag af de meget spredte vidnesbyrd har haft held til at tegne et groft omrids af den stræbsomme præstesøn, Nils Hyltenius' livsløb. Det lykkedes denne at skabe sig en respektable, om end ikke særlig bemærkelsesværdig karriere som statstjener i Karl XI's Sverige: juridisk student i Uppsala i 1650'erne, disputats om Hugo Grotius 1658, en mindetale over Karl X Gustav på rette tid og sted, hvilket skaffede ham kongelig bevågenhed og midler til udenlandske studierejser, professor i jurisprudence ved det nyoprettede forsvenskingsuniversitet i Lund 1668-86 og samme universitets rektor 1672-76. Efter afgang som professor forskellige hverv i kongelig tjeneste. – Alt i alt et forløb, som næsten kan stå som arketypen på en vellykket borgerlig embedskarriere i det karolinske Sverige, blot med den ene undtagelse, at Hyltenius' giftermål i 1671 med den danskfødte Abela von Kempften, som usant at hun var af respektabel tysk afstamning, næppe kan have virket karrierebefordrende. Men Hyltenius klarede altså skærene selv med dette handicap.

Fra et dansk synspunkt har den lille biografi interesse derved, at den gennem hovedpersonen giver en utraditionel belysning af Skånes forsvenskning og de yderst prekære loyalitetsforhold under Den skånske Krig. Perlen i bogen er dog utvivlsomt et dagbogsfragment, som efter originalen i Uppsala Universitetsbibliotek aftrykkes in extenso. Professor Hyltenius nedskrev deri en række indtryk fra sit ophold i

Malmø, mens byen i 1676 blev belejret af danske tropper. Disse notater kaster et autentisk lys over den betændte atmosfære af mistro og spændinger, der rådede mellem den belejrede bys civile indbyggere og den svenske militære besættelsesstyrke. Dermed føjes en lille, men livfuld brik til vor viden om Den skånske Krig.

Bortset derfra kan det stærkt personcentrerede indhold kun have begrænset interesse for danske læsere. Til ære for et internationalt publikum er der tilføjet en kort engelsk sammenfatning. Af uransagelige grunde er denne dog udstyret med en titel, som afviger en hel del fra den, man finder på titelbladet.

Knud J. V. Jespersen

Karen Skovgaard-Petersen: *Erasmus Lætus' Margareta. Klassisk epos og dansk propaganda*. Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning 312. (Museum Tusulanums Forlag, 1988). 103.

Mange nulevende danske historikere vil mindes slaget ved Åsle, om ikke andet så som en øvelsesopgave i kildekritik. Men det er vel de færreste, der ved, at danskeren Rasmus Glad – på latin Erasmus Lætus – i 1573 publicerede et epos herom, dediceret til dronning Elizabeth af England. I præcis 6666 hexametre, fordelt på 10 bøger, skildres på latin begivenhedernes gang fra den magtsyge Albrechts skumle planer, over slag og Margrethes retfærdige sejr til tyrannens fængsling.

Udkommet lige efter Syvårskrigen drejer det sig om et besk propaganda-skrift imod svenskerne – trods fredsaftalens forbud herimod – hvad Karen Skovgaard-Petersen gør fint rede for; men hendes hovedanliggende er at vise, hvorledes Lætus har brugt sine antikke forbilleder, først og fremmest Vergil's Æneide og ofte verbalt, til at skabe sit nationale epos med bud til det øvrige Europa. Idag en morsom sag, men for samtiden en alvorlig sag!

Erik Christiansen

DET 19. ÅRHUNDREDE

Sven Frøkjær-Jensen: *Damp og jern. Danskernes virkelighed 1870-1914*. (Gyldendal, 1987). 154 s.

Bogen er tænkt som undervisningsmateriale til folkeskolens højeste klasser. Målet er tematisk at skildre periodens danske historie i tekst, billeder og tabeller. Emnekredsen er bred over samfund og befolkning, landbrug og industri, det kulturelle liv og meget mere foruden et kort signalement af verden uden om Danmark samt en kort redegørelse om kilder.

På det lay-out mæssige er de enkelte opslag bygget op af billeder, tekst og

samtidige kilder. Alt det er sådan set godt nok. Et større problem er vel nok at sikre en kvalificeret brug af det store materiale – for det kræver overblik. Har læreren det ikke – så kan eleverne vel næppe forventes at opnå det. Bogens svaghed er nemlig, at den meget nemt kan slå en helhedslinie i stykker.

Henrik Fode

Jørgen Hatting: *For kongen og staden. Studenterkorpset 1801-1864*. (Hernovs Forlag, 1988). 137 s., kr. 160,-.

Da englænderne i slutningen af marts